

Tuikki

Metsähallituksen lehti kalastajille
Meahciráđdehusa bláđđi guolásteaddjiide

2019

Ylä-Lappi:
**Paikalliset saivat
oman jokiluvan**

Davvi-Sápmi:
**Báikkálaš olbmot ožžo
iežas johkalobi**

Tave-Lappi:
**Páiháliih ásseeh finnejii
jieijâs juhâllove**

Pá'jj-Lappi:
**Pääikla vuõžžu
jiijjâs jokklää'v**

**Mii geasuha
turistta
rudneoaggut
Sápmái?**

**Pohjoisinta kuhaa
pyytämässä**

Tuikki on Metsähallituksen maksuton lehti kalastajille. Tuikin erikoisnumero Lappiin julkaistaan nyt ensimmäistä kertaa.

Tuikki jaetaan kalastajille, jotka ovat hankineet edellisvuonna Metsähallitukselta kalastusluvan. Lehteä on saatavilla myös Ylä-Lapin luontokeskuksissa.

Tuikki lea Meahciráđđehusa nuvttá bláđđi guolásteaddjiide. Tuikki spesiálanummir Lappii almmustahttojuvo vuosttas háve 2019.

Tuikki juhkkojuvo guolásteaddjiide, geat leat mannán jagi háhkan guolástanlobi Meahciráđđehusas. Bláđđi lea oažžumis maiddá Davvi-Sámi luondduguovddážiin.

**Metsähallituksen Eräpalvelut
Meahciráđđehusa Fuodđobálvalusat**

Davvi-Sámi guolástanáššit

Jarmo Huhtamella ja Markku Seppänen
Sähköpostit | Šleadgapoasttat
etunimi.sukunimi@metso.fi

Puhelin (vaihte) | Telefodna (molssa)
0206 39 4000

Erälupien palvelunumero (ark. klo 9–16)

Fuodđolobiid bálvalannummir

(árgabeiviin diibmu 9–16)

020 69 2424

Eräluvat netistä | Fuodđolobit neahas

Eräluvat.fi

Toimitus | Doaimmahus

Päätoimittaja | Váldodoaimmaheaddji:

Aku Ahlholm

Toimituskunta | Doaimmahusgoddi:

Juha Ahonen, Olli Urpanen, Mikko Rautiainen,

Päivi Lazarov

Käännökset

Jorgalusat | Jurgálusah | Jáárglõõzz

Pentti Pieski, davisámegillii

Neeta Jääskö, anaráškielân

Hilkka Fofonoff, nuõrttsää'mkiõll

Kannen kuva | Bearpma govva

Johannes Sipponen

Ulkoasu ja taitto

Olggaldas hápmi

ja máhccun

Mint Company

Paino | Prenten

Punamusta

4

Pääkirjoitus..... 3

Váldočálus

Uáivičaalá

Vuei'v'kee'rjtõs

Guolásteamen Sámieatnamis..... 4

Uutisia 13

Ođđasat

Uđđáseh

Ođđáz

Kuntalaisen jokiluvat 14

Gieldda olbmo johkalobit

Kieldâássee juhâloveh

Ká'ddaazzi jokkláá'v

Näin hankit luvan..... 16

Ná sáhtát háhkat lobi

Návt skappuuh love

Näi't ha'ŋkkääk láá'v

Pohjoisinta kuhaa narraamassa 18

Kalastusluvat 23

Guolástanlobit

Kuálástemloveh

Kue'llšee'llemláá'v

Ensimmäinen erikoisnumeromme

Pitelet käsissäsi Metsähallituksen Tuikki-lehden ensimmäistä erikoisnumeroa. Lappiin suunnatun lehden päätarkoituksena on kertoa uusista Ylä-Lapin kalastusluvista, koska eduskunta hyväksyi maaliskuussa kalastuslakiin muutoksia.

Merkittävimmät muutokset haluamme kertoa suomen lisäksi pohjoissaameksi, inarinsaameksi ja koltansaameksi.

Suomalaisilla on ainutlaatuiset mahdollisuudet harrastaa kalastusta ja metsästystä. Näitä mahdollisuuksia myös hyödynnetään. Olemme laskeneet, että suomalaiset viettävät pelkästään valtion alueilla yli kaksi miljoonaa päivää vuodessa kalastaen tai metsästäen.

Eränkävynä on hieno asia. Se lisää meidän hyvinvointiamme. Ja kun onnistumme riista- ja kalakantojen hoidossa, saamme palkkioksi myös puhdasta villiruokaa yli sukupolvien.

Eränkävynä vaaliminen on myös kulttuurin vaalimista ja elintärkeää erityisesti saamelaiskulttuurille.

Jukka Bisi

Erätalousjohtaja, Metsähallitus

Min vuosttaš spesiálanummir

Doalat gieđainat Meahciráđđehusa Tuikki-bláđi vuosttaš spesiálanummira. Lappii čujuhuvvon bláđi váldoulbmilin lea mitalit Davvi-Sámi ođđa guolástanlobiin, dasgo riikkabeaivvit dohkkehii njukčamánuš rievdadusaid guolástanláhkii.

Enemus mearkkašahtti rievdadusain mii háliidat muitalit suomagiela lassin maiddá davvisámegillii, anarášgillii ja nuortalašgillii.

Suomelaččain leat earenoamáš vejolašvuodát guolástit ja meahcástit áiggeáddjin. Dáid vejolašvuodaid maiddá atnet ávkin. Mii leat rehkenastán, ahte suomelaččat golahit áiggi dušše stáhta guovlluin badjelaš guokte miljovna beaivvi guolásteamen dahje meahcásteamen.

Meahccebivdu lea fiinnis ášši. Dat lasiha min buresbirgejumi. Ja go mii lihkestuvvat fuođdo- ja guollenáid dikšumis, mii oažžut bálkkašupmin maiddá buhtis vildabiepmu sohka buolvaid badjel.

Meahccebivddu gáhtten lea maiddá kultuvrra gáhtten ja hui dehálaš earenoamážit sámekultuvrii.

Jukka Bisi

Fuođdodoallohoavda, Meahciráđđehus

Mii vuossâmuš spesialnummeer

Tust lii kiedâstâđ Meccihaldâtâš Tuikki-loostâ vuossâmuš spesialnummeer. Laapin čuosâttum loostâ váldu-ulme lii muštâlid uđđâ Tave-Laapi kuálástemluuvijn, ko ovdâskodde tuhhiittij njuhčâmáánust nubástusâid kuálástemlaahân.

Mij halijdep muštâlid puoh merhâšitteemus nubástusâin suomâ lasseen tavesámikielân, anarâškielân já nuorttâlâškielân.

Vuõssmõs spesiaalnââmrem

Âânak kiõdin Meä'cchalltõõz Tuikki-lõõst vuõssmõõz spesiaalnââmar. Lappi beälla rajjum lõõst vuei'vumiârktõs lij teâdted ođđ Pâ'jj-Lappi kue'llšee'llemloo'vin, gu parlame'ntt priimi pâ'sslaštâmmannust kue'llšee'llemlákka muttsid.

Miârkteei muttsin haa'leep teâdted lää'dd lââ'ssen tâ'vsaä'mkiõ'lle, aanarsää'mkiõ'lle da nuorttsää'mkiõ'lle.

SÁMIS GUOLLEBIVDDUS

Tuikki čuovui turistaid mielde stuorra rávdduid lusa Somášjávraí Giehtaruohttasa čihkii. Manin sii dohko háliidedje? Goddego sii guoli?

 Pekka Juntti Antti J. Leinonen

Reportaasi on julkaistu suomeksi valtakunnallisessa Tuikissa. Sen voi lukea muun muassa Eräluvat.fi-sivuilta.

Rudni lea čáhppes dego albmá jurdda.

Maid mun dáinna fikkan fáhtet? Maid eará go šládjaguoli bännui? Leago dás jierbmi?

Vulggiimet oalle guhkás guollebivdui. Nu guhkás, ahte Suomas ii guhkkelebbui leat vejolaš vuolgit. Gilbbesjávrris Giehtaruohttas ravddamuččas lean Somášjávraí lea njuolga 38 kilomehtera ja skohteriin sulaid 50 kilomehtera. Galggai vuot hoavrrestit, evttohit dakkár verdii, gean sátnevuorkkás váilu ii-sátne, mainna sáhtašii garvit olu rahčamiid.

...

Olliimet duoddarii ovddit beaivve. Dat oaivildii cuorjománu 18. beaivve. Min ofelaš **Ilkka Leinonen** vujii, mu bargun lei juorbut fárus. Bearjka huškuma dihtii ovdaráksá bahkašuvai, muhto ii ábuhán eará go gillát.

Geahčadin enadaga mii livkkii meattá. Oidnen vehá, jus dange veardde. Dušše geađggit, muohta ja muhtun állat. Lei áigi, nuba jurdašin mihtádallat eanadaga viidodaga dego Konsta Pylkkänen Havukka-aho alážiin, go son gomuvuoda mihtuid čielggadii. Njuikkuhin geahčastaga geađggiin bivlii, gehččen guhkás nu guhká, ahte ledjen sihkkar. Seammá

Oidnen guoli bálddas tealtábolstara alde veallámin lihkolaš albmá. Guoiralágan almmái sulastahtii oalle olu mu.

guhkás sáhtii geahččat dušše meara alde dalle go lea Jussarö máttanuorti golbma, jalahas njealljeloginjeallje.

Oaidnináiccu rájái, doppe gos ravdahis nuppástuvvá guorusin, oidnen ruoksada. Dat lei stuorra rávddu čovvi cuorjománu beaivebáitagis. Jus rivttes láhkai siđvájain de oidnen guoli bálddas tealtábolstara alde veallámin lihkolaš albmá, gii ii lean ovdal rudneoaggumiin goddán luossaguoli. Guoiralágan almmái sulastahtii oalle olu mu.

In leat vuosttas gearde Giehtaruhtasis rudneguliid bivdimin. Oktii bessen **Aki Huhtanen** ja **Emilia Lahtinen** mielde suollemas hárrebáikái. Dasto dát párra lea beaggán Eränkävijät-ráiddus.

Oakkuimet guovdu dálvi láddožis, mii lei dieva stuorra hárriin. Lei vel skábma, buolaš 36 gráda, muhto Huhtasis, Laitisis

ja čuovgagovejeaddji **Anssi Jokirantas** orui leamen somá. Sii godde guoli, mielahis stuorra hárriid, main okta dojjii Anssi stákku.

Ieš in goddán maidige.

Muhto ammal lihku dál jorgala. Dieđe vaikke gottášin stuorra guoli dahje rehpo dieva smávva rávdduid. Viisát dadjet, ahte rávddu lea váttis goddit ja Somášjávri oalle váttis oaggut.

...

Mun gaikon ja nivkkuhin. Dovddan mo smávva rávdu dádju suovssaiguin Somášsáivvu assás jienja vuolde. Muhto dohppe ii.

Miella lei láittas, smávva rávddut dohpot, vaikke galggašii leat várra lih-

kolaš. Lei lahka, ahte oppa reaissus ii šaddan katastrofa jo seammás vuolgimis.

Osten ruovttugili guolástangávppis nábárii joatkanača. Leat dan veardde guhkkín Árktesis, ahte eurodálviid jienjaid oavilduwon nábárat eai minne ollit jienja čača.

Vuovdi rábmui joatkkabihtá hálbin ja buorrin, mii heive buot nábármálliide. Goapmajoga ávdinstobu ráhpaid alde gávnaheimmet, ahte dat heive buot eará nábáriidda earret min nábáriidda.

Suhtten. Nágo mii dänge čurbošeimmet?

Oinniimet hávrri alde olbmuid. Norgga bealde oakkui skohterjoavku. Guovdu jávrri ledje árkkat. Árkkaid bálddas oidnojedje jávrris sáibmasoappit. Albmát ledje vissage báikkálaččat báikkálaččaid rivttiiguin dahje dievasduihmmi, geat bivde suoli rádjegozáhusa patrullabartta lása vuolde.

Gávnnaimet jienja alde gárves rudniid. Roggen rehpos oagunbiergasiid. Goivon suosaid eret rudnis, bidjen suovssa ánkoriid ja luoitilin vuokka rudnái. De šattai gelddolaš, oazžugo Antti jiknii rudni.

Antti bovrii ja bovrii, nábár vuojui jiknii. Antti njagai, nábáris oidnui dušše botnjanoassi. Antti šuhkii, ja ii orron mannamin bures.

Loahpas gullui šuvva, dasto čáhci lovtihii rudnis. Dat olii dat-tetge čađa!

...

Somášsáivvus bieggagodii. Loktejin ohpit vuokka. Gehččen seavtti ja suovssaid ortnega. Bures daiguin manná, go okta orru ain eallimin vaikke lea čuggejuvnon ja leamašan áigebotta čázi vuolde.

Lean figgan oaggut eará čikŋodagain. Viisát dadjet, ahte guolli vuodjá sierra allodagain. Jus vuogga lea menddo čiekŋalassas, guolli ii goddo.

Vuolgedettiin osten njeallje earálágan rávdovuokka, silba ja golli, ivdnás oránšša ja dakkár Tiura ráv-

dovuokka, mas lea ruoksat, fiskes ja šerres alit. Dat lea meastá seammalágán go Aki Huhtanen ruovttusiiddustis rábmon rukses-fskes-ruoná johtolatčuovga-vuogga. Dakkáriid begget bivdit bures dáid čáziin ja lea musge dan fiskárvuođaš jo vásáhus.

Go juo vuosttas eahkeda stággu sparggihii. Dahje goittotge vehá. Aiddo leimmet geargan ráfot rudniid gurrii, go suorganin dohppemis. Mii doppe nivku? Guoligo? Mus?

Smávva rávdu iđistii rudnis. Luoitilin dan ruovttoluotta rudnái, go nie unna diŋggat eai válđojuvvo vuhtii. Farga dohppii gievrabut. Rohttejin jienja ala viđanuppelotsentesaš čáppa rávddu

– Váldego gova, Antti jearrá láivvit.

– Sihkkarit válde!

Dathan lei mearkadáhpáhus. Mu rudneoagguma epihkalaš álgu.

Farga godden nuppige. Dan eahkeda ledjen sihkkar, ahte dán reaissus guliid goddima ii eastte mihkkige.

...

**Dathan lei
mearkadáhpáhus.
Mu rudneoagguma
epihkalaš álgu.**

Dát lea báhtareapmi
árgabeaivvis. Dáppe
ii doaimma telefon,
iige neahhta. Dáppe
beassá leat friddja.

Dovdu das, ahte lea almmáioimmoš go bivdá boranguoli jávrris.

Muhto ii dat mannan áibbas nu. In dieđe, leigo sivvan balva mii lohpidii heajos dálkki, muhto rudni orui leamen ain čáhpadut ja julmmit.

Nivkkuhan stákku ja smiehtan sállasa dili. Dan manin earát orrot álo goddimin ja nuppiiguin ii doabo. Leago fiskár juo riegádeamis dakkár, guhte goddá vai sáhttágo dan oahppat? Mii lea investema ja goddima gaskavuohhta?

Muittán boadedettiin nissona, guhte čaimmai. Njealjelotjahkásaš nisu čuoiggai unnán gárvuiguin min vuostá ja seavašii midjiide. In leat goassige oaidnán nu lihkolaš olbmo go su.

Bottoža geažes manaimet nuorra albmáid meattá, geat ledje vuoinjasteamen. Čuoigánsearat mieige báiddiid haga báktái dego nuorra Johnny Weismullerat dan maŋŋá go leat jungelniibbiin goddán krokodiilla. Dietgo dat, mas nisu lei nu movtta, smihtten dassái go deiven hirbmat stuorra njičči.

Dat lei Čáivári báktás aláš Megonjávrrimáttabealde. Vári alázis lea ieš presideanta Urho Kekkonen muiorákta. Leago oppa imašge, ahte riikamet garraseamos fiskár háliidii muitomearkkas Suoma nieidda fiidnámus spártui.

Vázzán Somáššáivvus rudnis rudnái. Lonuhan váccán, nivkkuhan stákku. Jaskat, nu jaskat. Juoga siva geažil guolli ii šat dohppe, ii Somášjávrris iige dan máttabeale Somášluobbalisge.

Go vuosttas eahkeda čakŋaleimme Goapmajoga stohpui, deaivvaime doppe doppe järvenpääláš **Elias Nurminen** ja hartolalaláš **Ilkka Koskinen** bassimin máiwisturrosaš rávdvid bännos. Soai leaigga čuoigan eatnama ravdii Norgga bealde Sidnojoga mielde. Inšenevrraid vahku reaissus bealli lei duohken ja sudnos oinnii, ahte reaisu lei dahkan buori.

Hoahppu lei láhpon duoddarii ja loaččes boagusteapmi bođii álkit. Skihparaččat stelliiga rávdvid tortillaláibbi gaskii ja návddašgeigga njálgga eahketmállása.

– Manin doai ná guhkás leahppi vuolgán guollebivdui, jerren.

– Dát lea báhtareapmi árgabeaivvis, Koskinen vástidii.

– Dáppe ii doaimma telefon, iige neahhta. Dáppe beassá leat friddja, Nurminen jotkkii.

Skihpáraččat árvaleigga, ahte gáiddus sajádat hehtte olbmuid boahhtima. Deike bohtet dakkárat, geain lea veagalge olu oktasaš eallimisttis.

Lihkken čuvгии. Nagir lei bistán easka moadde diimmu, muhto in máššan šat veallát. Vuššen káfe ja njága báhkkejin dávviriid ja čakŋalin olggos. Gironvaris girdilii giža muorravistti gáhtu alde. Gihčen ruovttoluotta. Vielttis lei nubbiga, guhte vástidii.

Somášluobbalis ledje oaggut ráiddus. Olmmošmeari mieldeguhkkeleamosisge lean meahcceeana ii leat Suomas šat guhkkin.

Badjedurdnoslaš **Ilpo Hasa** lei joavkkuinis jo nuppi geardde dáppe dán giđa. Dán reaissus lea dohppen funet. Smávva rávdu lei goddon muhtun veardde, muhto stuorábut eai dihtton olláge.

Sivaid almmái sáhtii dušše árvádallat. Son muitala, ahte ovttá ráiggis ihte bovrredettiin badjel čuohte divrri.

– Rávduin dáidet čovvijit leat dievva, son dadjá ja lokte vuokka jienja ala. Rávduvuokka vuolde lea mormyska ja vuokka bajábealde moadde dolgevuokka.

Farga searváii boahťá **Martti Nahkiais-oja**, oahpes almmá mannan geasis. Čállen aviisaartihkkala Durdnosjoga luossaalmáin ja doppe maddái Nahkiaisojá sugai ija ja máinnastii.

– Dáppe eai leat go duot cihpaguhkko-saš rávddut, Nahkiaisojá láhttesta.

– Juo, muhto leahan dát buoret go ikte, Hasa vástida.

Nahkiaisojá muitala vuosttabeale gáttis leat coagis ja rássebodni. Dat galggašii leat buorre báiki, go rávdu lihkađišgoahťá.

Dálki oaččošii rievdat, albmát smiehttaba. Jus ba guollige lihkađišgoahťášii dalle.

...

Bieggagoahťá, balvvat dego firret vuollegasas Somáššáivvu ala. Muht-tigoahťá, ja farga eatnama ravda jávká vielgada sisa. Dušše Sieidegeađgi oidno eanadagas.

Man dihtii mun galggan goaŋkát Suoma ravddamus čiegas oaggumin? Man

dihtii guoli goddin lea dehálaš? Leago dasa loahpaloahpas eará siva go dološ áigge jurdda, dovdu das, ahte lea almmáiolmmoš go bivdá guoli jávrris.

Leago dát dušše almmáiolmmošriita, maskulina duodašteapmi, ahte gal otnábeaivve almmáiolmmoš vel máhtá.

In dieđe eará go dan, ahte dál lea doarvái. Dálki hedjona ja eahket sevnjoda. Lea áigi báhkhet vuokkaid rehppui ja vuolgit barta guvlui.

Bures ođđojuvvon ija maŋŋá duottar orru ahkit. Asehis muohta lea gokčan bievllaid, balvvat leat vuollin ránisin ja suohkadin.

– Dát lea dego sáttováldinbáiki Ii-namasaš báikkis. Antti árvoštallá sabehii juolgái čievččadettiin.

Mu mielas govva lea dego ruvke lát-nabáikkis. Dás lea romantihkka ruvk-ke, muhto dálki goittotge lea rievdan.

Somášjávrris alde nuorra almmái skirveha skohteriin munno lusa. Son lea **Tapani Hasa**, Badjedurdnosa joavkkus ja mannamin bassit márfi.

Heivii bures. Sin leimmege mannamin dearvahit.

– Njuikejeahkki rehki, Hasa dadjá ja čájeha reaga.

Leira lea dego smávva gilli. Guokte liggejun oadđinárkka, olgohivsset ja sávdni. Tapani áhčči Ilpo čolle smávva rávddu. Dálkki rievdan lea boktán guliid doahput. Dasto Ilpo savdnjila seahkastis stuorra rávddu. Veakta čájeha deaddun 850 gramma. Dat lea joavkku vuosttas stuorra rávdu oppa vahku áigge. Ilpo Hasa muitala, ahte gal dat barggahiige.

Bieggagoahtá, balvvat dego firret vuollegasas Somášsáivvu ala. Muohttigoahtá, ja farga eatnama ravda jávká vielgada sisa

– Bogaimet badjel vihttalogi rudni. Rávdu lea guolli, man ferte ohat, Hasa čuvge.

Guolli lea ruoinnas ja dan čovjjevuolli hui ruoksat. Ilpo Hasa muitala, ahte dat lea čakčat gođđan rávdu, iige dan dihtii buoremus vejolaš borranvuolli. Fileren duođašta dan seammá. Guoli cuohppa lea čuovgat veardidettiin divriid borran unna muhto buoides rávdui.

Hálešteimmet viidát buot dehálaš áššiin, dego guollebivddus ja meahcásteamis.

Tapani Hasa muitala leat movttegis čuotnjáigiid bivdi. Son ássá dán áigái Kuopios ja bargá dásaoahpaheadjin, ákšoalmájain ja kemistan. Son lea seammás gárvis jorggihit cukŋo alde salsa-dánssa, jus beare soames háliida searvat čuoigangámadánssaide.

– Sáhtán doalvut dahje leat doalvuhahttin. Guktot heivejit!

Jearan, áhte manin galgá vuolgit ná guhkás guollebivdui.

Tapani Hasa muitala dáppe geasuhit meahcceeatnama eksotihka. Geahčan leairra. Buot leat bures smihttojuvwon ja fuolalaččat. Gálvu lea olu. Smihtten dan luonddu, dan gaskavuođa bargui ja investeremii.

Albmát oggot beaiveviissaid váibba-keahttá. Sii háliidit nu garrasit goddit guoli, ahte bohket jávrri suokkisin. Sii leat ánsásáhan guliideaset.

Dáiguin dáidá leat nábáris dat joatkanadđage.

! Ofelaš miehde ■ Somášjávraí!

Somášjávraí beassái álkimusat skohteriin oktan ofelaččain. Jávri ii leat luottaid dahje máđijaid guoras.

Ávdinstobuin sáhttá vuoiŋgastit, muhto idjadeapmi lea lobálaš vánddardeaddjiide, geat johtet vácci, čuoigga dahje eará láchkai deahkkefámuiguin.

Eräluvat.fi Somášjávraí

Olgobáikegottálaččat sáhttet guolástit Somášjávris ja dan lagaš čáziin stággolobiin **1551 Eanodaga meahcceeana**. Báikkálaččat guolástit gieldda olbmuid nuvttá guolástanlobiin.

Boazoeanus, Doareseanus ja Leahttáseanus sáhttá oaggut stággolobiin **1550 Leahttáseanu**. Báikkálaččat sáhttet oaggut vuokkain dáid jogain báikkálaččaid áigodatlobiin: **1520 Gieldda olbmuid johkalohpi Eanodat**.

Myös kohdekohtaisen luvan voi yhä hankkia

Kuntalaisen jokiluvan lisäksi myös kohdekohtaisia vuorokausilupia voi edelleen hankkia toukokuussa. Näitä tarvitaan esimerkiksi naapurikunnan jokikohteisiin. Kohdekohtaisia lupia voi ostaa muun muassa Eräluvut-verkkokaupasta ja palvelunumerosta 020 69 2424.

Kotikunta ei aina vaihdu kirjoja siirtämällä

Kalastusluvuissa on merkitystä kotikunnalla. Kotikuntalain mukaan henkilön tosiasiallinen asuinpaikka ratkaisee, eli kotikuntaan on kiinteä yhteys: perhe, työpaikka tai esimerkiksi hoitosuhde. Kirjojen siirto maistraattiin ei siis vielä riitä.

Ruoktogielda ii álo molsašuva go sirdá girjjiid

Guolástanlobiin ruoktogielddas lea mearkkašupmi. Ruoktogielдалága mielde olbmo duođalaš ássanbáiki lea mearrideaddji, dahje ruoktogiildii lea giddes oktavuoha: bearaš, bargobáiki dahje ovdamearkka sihte dikšungaskavuoha. Nappo girjjiid sirdin magistráhtii ii vel reahkká.

ERÄVALVONTA: Kalastuskortti puuttui useilta

Metsähallituksen erävalvonta tarkasti viime vuonna noin 2 100 kalastajaa. Rikkeit lisääntyivät hieman edellisvuodesta. Noin 18 prosenttia kalastajista syyllistyi laillisuusrikkeeseen tai luvattomaan kalastukseen. Kalastonhoitomaksun eli kalastuskortin puute oli yleistä, samoin pyydysten puutteellinen merkintä.

MEAHCEBEARRÁIGEAHČČU: Guolástanakoarta váillui mánggaim

Meahciráđđehusa meahcebearráigeahčču dárkkistii mannán jagi sullii 2100 guolásteaddji. Meaddimat lassanedje veháš ovddit jagis. Sullii 18 prosentta guolásteaddjiin ledje áššálážžan lágalašvuodameaddimii dahje lobihis guolásteapmái. Guolástandikšunmávssu dahje guolástanakoarta váilun lei dábálaš, seamma láchkai bivdosiid váilevaš merken.

Maailm pyeremuuh kuálástemvuogáduodah

Syemmilijn láá áinoošlajásiih mávsuttes vuogáduodah kuálástid já miácástid. Meccihaldáttás čielgádem miel tuše staatá kuávlun kuláttet iveest paijeel 1,5 miljovn peivid kyeli- já meccipiivdost eromášvuogáduodáiguin. Táválmus äigiájánâsah láá runneuággum sehe uággum, mađe várás ij taarbâš kyelivaljetipšomáávsu ige táválávt sierá kuálástemlove.

Maai'Im pue'rmõõz kue'llšee'llemvuõiggáduođ

Laa'ddin liâ o'dinakai máäuste'mes vuõiggáduođšee'lled kue'l da meäccjed. Meä'cchalltõõz čielgtõõz mie'ldd tää'lk valdia vuu'din vie'ttjet ee'jjest pã'jjet 1,5 miljoon peeiv'v kue'lšee'lee'l le'be meäccjee'l spesiaalvuõiggáduođin. Takainallšem staarjõõz liâ ka'lddjest vuäggmõš da vuäggmõš, koid jeät taarbâž kue'llhãiddam-määus ij-ka takai mie'ldd pããđ kue'llšee'llemlããv.

LAPPI GEARRETRIEKTI: Sápmelaš ii dárbbášan lobi iežas ruovttujohkii

Lappi gearretriekti attii njukčamánu mearrádusa sápmelaččaid guolásteamis ruovttujogasteaset. Rievtti mielde sápmelaččat eai dárbbášan guolástanlobi. Ášši gieđahallan joatkašuvvá alimus rievttis, nu ahte mearrádus ii leat vel lágafámolaš.

Ylä-Lappi:

Paikalliset saavat nyt kausiluvan oman kunnan jokiin

Eduskunta on hyväksynyt kalastuslakiin muutoksen. Utsjoen, Inarin ja Enontekiön asukkaat voivat nyt ostaa edullisen kausiluvan, jolla voi viehekalastaa oman kunnan jokialueilla. Alle 18-vuotiaille lupa on ilmainen. Lupa koskee jokia, jotka ovat lohien tai taimenen nousualueita.

Johannes Siipponen

Davvi-Sápmi:

Báikkálaččat ožžot dál áigodatlobi iežas gieldda jogaide

Riikkabeaivvit lea dohkkehan rievdadusa guolástanláhkii. Ohcejoga, Anára ja Eanodaga ássit sáhttet dál oastit hálbbes áigodatlobi, mainna sáhtta guolástit vuokkain iežas gieldda johkaguovlluin. Lohpi lea nuvttá vuollel 18-jahkásaččaide. Lohpi guoská jogaide, mat leat luosa dahje dápmoha goargnjunguovllut.

Tave-Lappi:

Páiháliih ásseeh finnejeh tääl pajelove jieijäs kieldâ juvváid

Ovdâskodde lii tuhhiittâm nubástus kuálástemlaahân. Ucjuvâ, Aanaar já Iänuduv ásseeh pyehtih tääl uástid kuáhtulâš haadan pajelove, moin puáhtá kuálástid vuoggáin jieijäs kieldâ juhâkuávuin. Lope lii nuvttá vuálá 18-ihásáid. Lope kuáská juvváid, moh láá luosâ tâi kuávžur kuárnumkuávuuh.

Pâ'jj-Lappi:

Pääikla vuážža áá'n pââ'jjlâá'v jiiijâs kâá'dd jooggid

Parlame'ntt lij priimmâm kue'llsee'lleimplákka muttâz. Uccjoogg, Aanaar da Jeänöög aazzi vuei'tte áá'n vuá'stied vuökksös pââ'jjlâá'v, koin vuáitt vuöggšee'lled jiiijâs kâá'dd jokkvu'din. Vuálla 18-ekksaid lâá'pp lij dáára. Lâá'pp kuáskk jooggid, kook liâ luözz le'be kuu'ž kaggööttâmvuu'd.

1520

Kuntalaisen jokilupa vapakalastukseen **ENONTEKIÖ** / Gieldda olbmo johkalohpi stággoguoalásteapmái **EANODAT** / Kieldâssee juhâlope stággokuálástmân **IÄNUDÂH** / Kâ'ddaazzi jokklâá'pp stággkue'llšeellmō'šše **JEÄNÖK**

Koskee viehekalastusta kohteilla

/ Guoská guolásteami vuokkain čuovvovaš čuozáhagain
/ Kuáská vuoggâkuálástem čuosâttuvâin
/ Kuáskk vuöggkue'llšeellmō'šš paai'kin

1550 Lätäseno-Poroeno-Torisen / Leahtaseanu-Boazoeanu-Doareseanu

1554 Palojoki-Hietajoki / Bálojohka-Jiehtájohka / Puállamjokk-Vuöddâsjokk

1556 Ounasjoki-Käkkälöjoki-Pöyrisjoki / Ovnnesjohka-Geahkkil-Bievrraşjohka / Ounasjokk-Käkkälöjokk-Pöyrisjokk

+ muut Enontekiön kunnassa sijaitsevat jokivedet. (1551 Enontekiön erämaa).

Katso tarkat alueet Eräluvati.fi

Könkämäenon ja Muoniojoen kohteet Enontekiön alueella sisältyvät kuntalaisen jokilupaan, mutta lupa ei näissä joissa oikeuta lohien tai taimenen kalastusta.

Johkalobiin oázžu maiddái guolástit **Geaggáneanus ja Muonájogas** Eanodaga guovllus eará guliid go luosaid dahje dápmohiid.

Juhâluuvijn uázžu meiddei kuálástid **Könkämäenost ja Muoniojuuvâst** Iänuduv kuávuin eres kyele ko luosâ tâi kuávžur.

Jokkloo'vin vuážž še šee'lled kue' **Könkämäenost da Muoniojooggâst** Jeänöög vuu'dest jee'res kue' gu luözz le'be kuu'ž.

1530

Kuntalaisen jokilupa vapakalastukseen **INARI**
 / Gieldda olbmo johkalohti stággoguoásteapmá **ANÁR**
 / Kieldâssee juhâlope stággokuálastmân **AANAAR**
 / Kâ'ddaazzi jokklâá'pp stággkue'llšeellmō'sše **AANAR**

Koskee viehekalastusta kohteilla

/ Guoská guolásteami vuokkain čuovvovaš čuožáhagain
 / Kuâskk vuõggkue'llšeellmõõžž paai'kin
 / Kuáská vuoggákuálastem čuosáttuvâin

- 1565** Näätämöjoki, Vaijoki, Silisjoki / Njâvdán, Vaddjohka, Silisjohka / Njauddámjokk, Vaijokk, Silisjokk
 / Njiävđámjuuhâ, Vaijuuhâ, Silesjuuhâ
- 1567** Ivalojoiki, Tolosjoki, Sotajoki, Repojoiki, Lismajoki
 / Avviljohka, Tolosjoki, Soahtejohka, Riebanjohka, Lismá-
 johka / Á'vveljokk, Tolosjokk, Väinnjokk, Repojoikk,
 Lismajokk / Avveeljuuhâ, Tovâsjuuhâ, Čuđejuuhâ, Riemâš-
 juuhâ, Lismájuuhâ
- 1568** Luttojoki (lupa ei koske Suomujokea) / Lohttu (Šuomajoki
 ii gula lohpeguvlui) / Lotto (Šuomâ ij kuulâ lopekuávlun)
 / Láttjokk (Suomujokk ij kuul lâá'ppvõudda)
- 1578** Juutuanjoki, Matkajoki-Kettujoki, Vaskojoki,
 Lemmenjoki, Ala-Menesjoki / Juutuanjoki, Mátke-
 johka-Kiäptuvei, Fášku, Leammi, Vuolle-Menešjohka
 / Juvduujjuuhâ, Maadâkuátjuuhâ-Kiäptuvei, Fášku,
 Lemmee, Vyeli-Menišjuuhâ / Juutuajokk, Matkajokk-
 Ri'mij-jokk, Vaskojokk, Lemmenjokk, Vue'll-Menes-
 jokk
- 1583** Kaamasjoki, Kielajoki / Gámasjohka, Giellájohka /
 Kaamâsjuuhâ, Kiálláá / Kaamâsjokk, Kielajokk

+ Sarmijoki, Nangujoki, Kontosjoki, Nellimjoki, Paatsjoki,
 Kuosnijoki. Katso tarkat alueet Eräluvat.fi

— Jokilupa-alue
 — Kalastuskieltoalue

1510

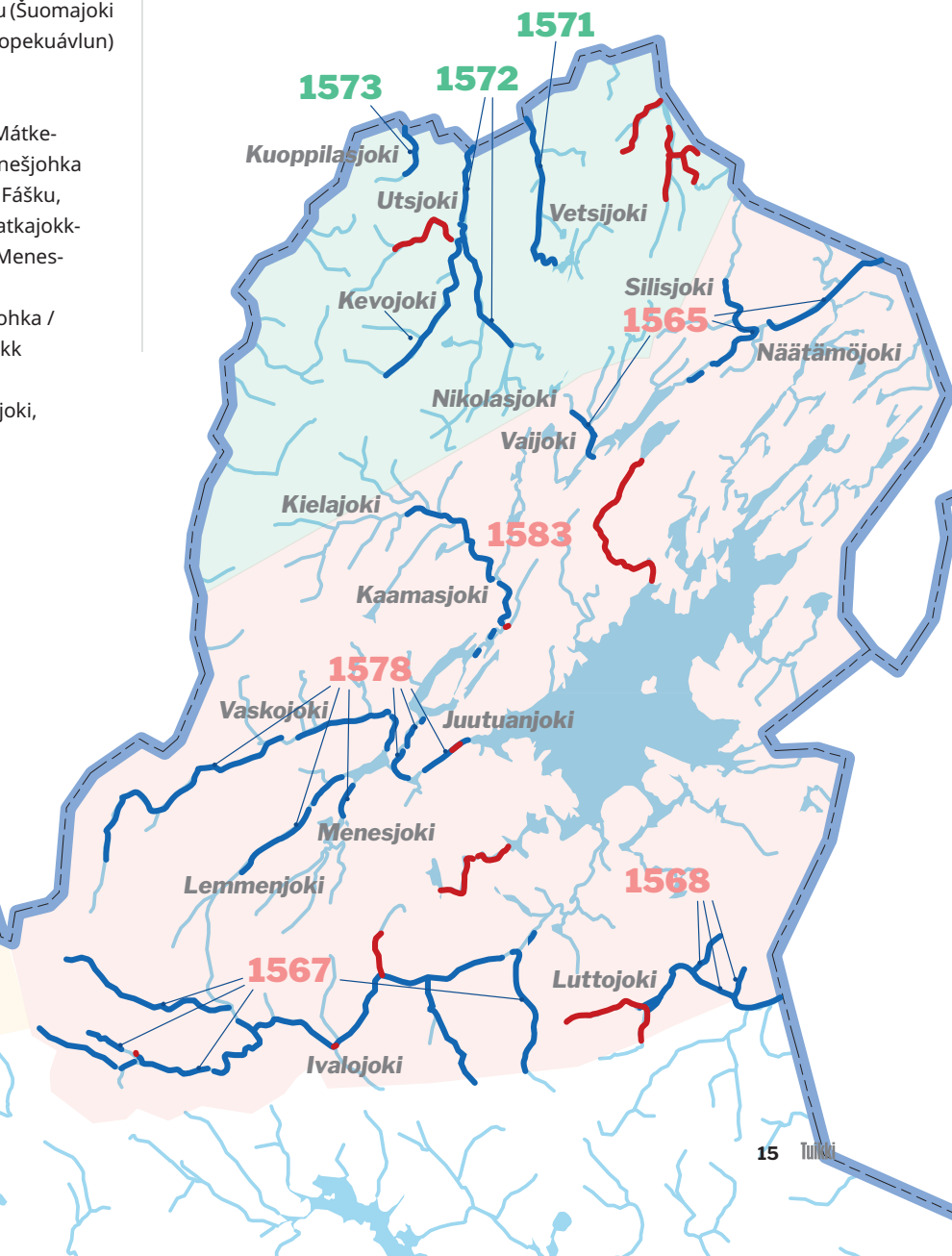
Kuntalaisen jokilupa vapakalastukseen **UTSJOKI**
 / Gieldda olbmo johkalohti stággoguoásteapmá **OHCEJOHKA**
 / Kieldâssee juhâlope stággokuálastmân **UCJUUHÂ**
 / Kâ'ddaazzi jokklâá'pp stággkue'llšeellmō'sše **UCCJOKK**

Koskee viehekalastusta kohteilla

/ Guoská guolásteami vuokkain čuovvovaš čuožáhagain
 / Kuâskk vuõggkue'llšeellmõõžž paai'kin
 / Kuáská vuoggákuálastem čuosáttuvâin

- 1572** Utsjoki Mierasjärveen asti / Ohcejohka gitta Mierašjávraí
 / Ucjjuuhâ Mierâšjäävri räi / Uccjokk Mierasjääu'r räija
- 1573** Kuoppilasjoen vesistö / Goahppelašjoga čázadat
 / Goahppelašjuuvâ čácádâh / Kuoppilasjoogg čä'ccõs
- 1571** Vetsijoki / Veahčajohka / Veččâjuuhâ / Vetsijokk

+ muut Tenojoen sivuvesisäännön sovellusalueilla.
 Katso tarkat alueet Eräluvat.fi

NÄIN HANKIT kuntalaisen jokiluvan!

Kuntalaisten jokilupa on kausilupa, joka oikeuttaa viehekalastukseen lohen tai taimenen nousualueilla. Enontekiöläiset voivat hankkia luvan Enontekiön alueen jokiin, inarilaiset Inarin alueen jokiin ja utsjokelaiset Utsjoen alueen jokiin. Muille alueille paikalliset saavat maksuttoman kalastusluvan.

Lupia ei ole kiintiöity, eli kausiluvan saavat halutessaan kaikki kuntalaiset. Kausilupa on omakustannehintaan. Hinta on määritelty maa- ja metsätalousministeriön maksuasetuksessa.

Kuntalaisen jokiluvan voi hankkia Ylä-Lapin luontokeskuksista:

- › **Ylä-Lapin luontokeskus Siida**
Inarintie 46, 99870 Inari / Puh. 0206 39 7740
- › **Ivalon palvelupiste**
Ivalontie 10, 99800 Ivalo / Puh. 0206 39 7701
- › **Saariselän palvelupiste Kiehinen**
Kelotie 1, 99830 Saariselkä / Puh. 0206 39 7200
- › **Tunturi-Lapin luontokeskus**
Peuratie 15, 99400 Enontekiö / Puh. 0206 39 7950

Kuntalaisen maksuton kalastuslupa

Kaikissa muissa valtion vesissä kuin lohen tai taimenen nousualueilla kuntalaiset voivat kalastaa, kun hankkivat Metsähallituksen maksuttoman kalastusluvan.

Lupa koskee **Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntalaisia**. Lupa on voimassa kolme vuotta. Lupia ei ole kiintiöity, eli luvan saavat halutessaan kaikki paikalliset.

Luvan voi hankkia Ylä-Lapin luontokeskuksista (ks. yllä).

NÁ SÁHTÁT HAHKAT gielddalačča johkalobi!

Lobit bohtet vuovdimassii miessemánus. Gieldalačča johkalohpi lea áigodatlohpi, mii vuogadahtta stággoguolásteapmái luosa dahje dápmoha goargŋunguovlluin. Eanodatlaččat sáhttet háhkat lobi Eanodaga guovllu jogaide, anárlaččat Anára guovllu jogaide ja ohcejohkalaččat fas Ohcejoga guovllu jogaide. Eará stáhta čáziide báikkálaččat ožžot nuvttá guolástanlobi.

Lobiin eai leat dihtomearit, nuba áigodatlobi ožžot váikko buot gieldalaččat jus háliidit. Áigodatlohpi lea iešgoasttádusa sturrosaš dahje hálbbit, vuollel 18-jahkásaččaide nuvttá. Haddi lea meroštallojuvvon eanan- ja meahccedoalloministeriija máksosásahasas.

Gieldda olbmo johkalobi sáhtta háhkat čuovvovaš Meahciráđđehusa doaibmabáikkiin:

- › **Davvi-Sámi luondduguovddaš Siida**,
Inarintie 46, 99870 Anár / Tel. 0206 39 7740
- › **Avvila bálvalanbáiki**,
Ivalontie 10, 99800 Awil / Tel. 0206 39 7701
- › **Suoločielggi bálvalanbáiki Kiehinen**,
Kelotie 1, 99830 Suoločiegi / Tel. 0206 39 7200
- › **Duottar-Lappi luondduguovddáš**,
Peuratie 15, 99400 Eanodat / Tel. 0206 39 7950

Gieldalačča nuvttá guolástanlohpi

Buot eará stáhta čáziin baicce luosa ja dápmoha goargŋunguovlluin gieldalaččat sáhttet guolástit, go háhket Meahciráđđehusa nuvttá guolástanlobi.

Lohpi guoská **Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gieldalaččaid**. Lohpi lea fámus golbma jagi ja dat addá lobi stággog- ja bivdusguolásteapmái stáhta čáhceviidodagain iežas gielddas. Lohpi lea fámus golbma jagi.

Lobi sáhtta háhkat bajábealde máinnašuvvon doaibmabáikkiin.

NÁVT SKAPPUUH kielđâssee juhâlove!

Loveh puátih vyebdimnáál vyesimáánust. Kielđâssee juhâlove lii pajelove, mii addel vuoigâd-
duođâ vuoggâpiivdon luosâ tâi kuávžur kuár-
numkuávluin. Iänuduvliih pyehtih skappuđ love
Iänuduv kuávlui juuvái, aanaarliih Aanaar kuá-
vlu juváiđ já ucjuvliih Ucjuuvâ kuávlui juváiđ.
Eres staatâ čassijđ páihálâš ässeeh finnejeh
mávsuttes kuálástemlove.

Luvviijn iä lah tiätumereh, ađai pajelove finnejeh puoh kielđâs-
seeh jis tom halijdeh. Pajelove lii kolohaddasâš ađai kuáhtlâš,
vuálá 18-ihásáid nuuvtá. Hadde lii miäruštállum eennâm- já
meccituáluministeriö máksuasättäsâst.

Kielđâssee juhâlove puáhtá skappuđ čuávuváin Meccihaldáttâs toimâsoojijn:

- › **Paje-Laapi luándukuávdáš Siida**
Inarintie 46, 99870 Aanaar / Puh. 0206 39 7740
- › **Avveel palvâlemsaje,**
Ivalontie 10, 99800 Aweel / Puh. 0206 39 7701
- › **Suáluičielgi palvâlemsaje Kiehinien**
Kelotie 1, 99830 Suáluičielgi / Puh. 0206 39 7200
- › **Tuodâr-Laapi luándukuávdáš**
Peuratie 15, 99400 Iänudâh / Puh. 0206 39 7950

Kielđâssee mávsuttes kuálástemlove

Kielđâsseeh pyehtih kuálástid puoh eres staatâ čaasijn ko luosâ
tâi kuávžur kuárnumkuávluin, ko skáppoje Meccihaldáttâs
mávsuttes kuálástemlove.

Lope kuáská Iänuduv, Aanaar já Ucjuuvâ kielđâsseid. Lope
lii vyeimist kuulmâ ive, já tot addel vuoigâd-
duođâ stággu- já pivduskuálástmân staatâ čäcikuávluin jiejâs kielđâst. Luvviijn
iä lah tiätumereh, ađai love finnejeh puoh páihálâš ässeeh
kiäh tom halijdeh.

Love puáhtá skappuđ paajaabeln mainâšum toimâsoojijn.

NÄÄI'T HA'ŃĶĶÄÄK ká'ddaazzi jokklää'v!!

Loo'vid ää'ljet kaaupšed vue'ssmannust.
Ká'ddaazzi jokklää'pp lij pââ'jjlää'pp, kää'tt
oudd vuõiggâd-
duođâ vuõggkue'llšeellmõ'sše
luõzz le'be kuu'ž kaggõöttâm-
vuu'din. Jeänõk-
nee'kk vue'itte ha'ŃĶĶeed
lää'v Jeänõõgg vuu'd
jooggid, aanarnee'kk
Aanar vuu'd jooggid da
uccjokknee'kk Uccjoogg
vuu'd jooggid. Jee'res
valdia čaa'žžid pääikla
vuäžžä määu'ste'mes
kue'llsee'llemlää'v.

Lää'v jeä'la mie'rrõsttum, nu't säärnee'l
pää'jjlää'v vuäžžä haa'leen
puk ká'ddaazzi. Pää'jjlää'pp
lij jiõččmä'hssemháâd-
dasaž nuu'bb-
nalla säärnee'l vuõggâs,
vuâlla 18-ekksa vuäžžä
tõn dääras. Hâ'dd
lij meä'rtõllum mädd-
da meä'cctäällministeria
mähss-
asetõõzzâst.

Ká'ddaazzi jokklää'v vuäitt ha'ŃĶĶeed puõ'tti Meä'cchalltõõzz tuäimppai'kin:

- › **Pä'jj-Lappi luätkõõskõs Siida**
Inarintie 46, 99870 Inari / Te'l. 0206 39 7740
- › **Ä'vvel kääzzkõspäi'kk**
Ivalontie 10, 99800 Ivalo / Te'l. 0206 39 7701
- › **Suälčio'lj kääzzkõspäi'kk Kiehinien**
Kelotie 1, 99830 Saariselkä / Te'l. 0206 39 7200
- › **Tunturi-Lappi luätkõõskõs**
Peuratie 15, 99400 Enontekiö / Te'l. 0206 39 7950

Ká'ddaazzi määu'ste'mes kue'llsee'llemlää'pp

Pukin jee'res valdia čaa'žžin gu luõzz
le'be kuu'ž kaggõöttâm-
vuu'din ká'ddaazzi vue'itte
še'e'lled kue'l, gu ha'ŃĶĶee
Meä'cc-
halltõõzz määu'ste'mes
kue'llsee'llemlää'v.

Lää'pp kuáskk Jeänõõgg,
Aanar da Uccjoogg ká'ddaass-
jid. Lää'pp lij viõggâst kolmm
ee'jj da tõt oudd vuõiggâd-
duođâ stägg-
da šee'llemneäv-
kue'llšeellmõ'sše valdia
čää'ccvuu'din jiijjâs
ká'ddest. Lää'v jeä'la
mie'rrõsttum, nu't säärnee'l
lää'v vuäžžä haa'leen
puk pääikla.

Lää'v vuäitt ha'ŃĶĶeed
pä'jjen peägg-
tum tuäimppai'kin.

Kuhaa
& UNELMIA

Tengeliönjoen vesistö oli kerran kalastajan paratiisi. Vaikeiden vuosikymmenten jälkeen se on jälleen matkalla sellaiseksi. Tuikki tutustui maailman pohjoisimman kuhan uisteluun Miekojärvellä.

 Pekka Juntti Antti J. Leinonen

Oli heinäkuun loppu vuonna 1736 Pohjolan perukoilla. Erämaisen Miekojärven selälle lipui ennennäkemätön seurue. Hikiset soutajat riuhtoivat airoja, koreat herrat tähtailivät Lapin vaaroille ja koetivat etsiä projektiin sopivaa töppyrää, josta olisi esteetön näkymä Pullinkiin ja Horilankerolle.

Meneillään oli ranskalaisen tiedemiehen **Pierre Louis Moreau de Maupertuisin** tutkimusmatka Tornionlaaksoon. Tällä retkellä hän ratkaisi tiedemaailmaa kuohuttaneen kiistan: oliko maapallo navoiltaan kuin appelsiini vai terävä kuin sitruuna? Se selviäisi vain tarkoilla maastomittauksilla ja vaatisi kokonaisen vuoden retken Pohjolan perille, tiettomien taipaleiden taakse.

Vaikka takana oli jo raskas päivämatka Lohijärveltä ylös Tengeliönjokea, joukko päätti jatkaa matkaa. Koska tuuli oli myötäinen, miehistö viritti purjeet. Kulkue purjehti halki Miekojärven pohjoiseen. Se ohitti pauhaavan Kaareneskosken, lipui lahdelmaan ennen Sirkkakoskea ja jatkoi matkaansa Lankojärvelle. Mikäpä siinä oli seilattaessa.

Yksi miehistön jäsen, sotilas **Jonas Hansson**, katseli koskemattomia, riistarikkaita saloja, vaihtelevia vesiä, jotka muutuivat suurista selistä pieniksi puroiksi, kosken kuohuista suvannoiksi. Hansson ilmeisesti vaikutti näkemästään. Vain kaksi vuotta työkomennuksensa jälkeen mies palasi erämaahan ja asutti Sirkkakosken.

Kuha iskee vieheeseen

Melkein päivälleen 282 vuotta myöhemmin Miekojärven pohjoisella selällä kirmaa se sama eteläinen tuuli, joka kuljetti muinaista retkikuntaa pitkin Miekojärven itärantaa. Jonas Hanssonin jälkeläinen **Jouko Sirkkala** heiluu kalastusveneeseen ja hihkuu.

– Kato! Hihhihhih! Heti tuli. Ei kerennyt edes takilaa laskea. Ei tämä sentään aina ole tämmöistä! mies ilakoi ja uittaa potran kuhan haaviin.

Sirkkala on täysipäiväinen ammattikalastaja viidennessä polvessa, ja tämä järvi Ylitorion ja Pellon rajalla on hänen apajansa. Hän kalastaa pitkulaisella, yli kaksikymmentä kilometriä pitkällä järvellä rysällä, katiskoilla, merroilla ja verkoilla kaikenlaista vedenelävää ravuista kaloihin. Hän kalastaa kaupallisesti myös vapavälinein, sillä miehen mukaan heinähelteillä virveli on yliveto kalastusväline kuhan pyyntiin. Kalan ei tarvitse virua satimessa lämpimässä vedessä, vaan se nousee tarttumisensa jälkeen nopeasti veneeseen ja pötköttää kohta jo jäävedessä verestettynä.

– Virvelillä pääsee kolmeen, neljään kiloon tunnissa, Sirkkala sanoo ja laskee vieheen uudelleen veteen. Samassa toinenkin vapa niiaa.

– Kato! Eihän tämä ole tosi!

Yli kiloinen kuha nousee veneeseen. Vedenelävä edustaa kaikessa rujoudestaan harvinaislaatuista kuhakantaa. Mis-

sään muualla maailmassa kuha ei elä näin pohjoisessa.

Vaellus on estetty

Miekojärvi on Tengeliönjoen vesistön keskusjärvi. Siihen laskee monia pienempiä jokia yläpuolisilta järviltä. Tornionlaakso-lainen kulttuuripersoona, Miekojärvellä kasvanut **Pekka Lanko** kuvasi vesistöä runossaan seuraavasti:

”Ancylusjärvi ja Litorinanmeri Sinut vaarojen helmoille synnytti, oi Napapiirin helmi. Sie kokoat yhteen saivovetiset Alposkaksoiset ja komean Koutuksen. Vesimyllyn läpi tulee sylhiisi veet tyvenestä Vietosesta, raisusta Raanujärvestä Rattosjärven peräi myöten. Pääuoman pistheenä on Aalisjärvi, jota jo tunturit vahtaa.”

Lanko-Pekan ylistys vuodelta 1991 ei ole joutavaa romantisointia. Tengeliönjoen vesistöstä löytyy monenlaista vesiympäristöä, ja se on siksi kalastuksen näkökulmasta suorastaan kutkuttava. Yksistään Miekojärvestä on löydetty seitsemäätoista kalalajia, mukana myös vapakalastajien himoitsemia taimenia.

On laskettu, että vesistöissä on potentiaalista taimenia kutujokea peräti neljäsataa kilometriä.

Ikävä kyllä kenties vain sadasosa tästä potentiaalista on käytössä, sanoo Tengeliönjoen vesistöissä sähkökalastuksia tehnyt Luonnonvarakeskus Luken tutkija **Ville Vähä**.

Jouko Sirkkala haluaisi nähdä Portimo- ja Haapakoskessa kalatiet, jotta kalat pääsisivät nousemaan.

– Suurin osa puroista on huonossa kunnossa.

Se on ihmisen vika. Maatalous, metsäojat ja laajat avohakkuut maanmuokkauksineen kuormittavat vesiä. Polveilevat luonnonkosket perattiin aikanaan uittoränneiksi, ja se vei taimenelta kutu- ja elinympäristön.

Kaiken kaikkiaan Tengeliön kaloille on tehty kehityksen nimissä paljon paha. Kuha katosi, muikku kuoli säännöstellystä Miekojärvestä ja Raanujärvestä, siika kääpiöityi, särki valtasi alaa Miekojärvestä ja jopa karussa Koutuksessa. Maan tavan mukaisesti vesistön kolmessa voimalaitoksessa ei ole toimivia kalateitä.

Kalojen kulku Tornionjoesta Tengeliönjokeen vaikeutui jo 1900-luvun alussa, kun Haapakosken voimalaitos rakennettiin. Lupaehdot vaativat kalatien rakentamisen, ja sellainen tehtiin. Siitä tuli kuitenkin huono, ja vaelluskalakannat alkoivat hiipua.

Kalatien epäonnistumista käytettiin perusteluna sille, että kalatiestä voitiin luopua kokonaan. Voimalayhtiö Aavasaksa Oy vetosi vesioikeuteen vuonna 1976:

”Kun kalastusjoessa on vähämerkityksistä ja kalaporras kunnossa olevanakaan tuskin edistäisi siian nousua padon ohi, ehdotetaan kalaporras korvattavaksi vuotuisella kalastuskunnalle tai kalastusta valvovalle viranomaiselle suoritettavalla kalakannan hoitoon käytettävällä maksulla.”

Vesioikeus päätyi istutusvelvoitteisiin.

Tutkija Ville Vähän mukaan Tengeliönjokeen nousi varmuudella vaellussiika, mahdollisesti myös taimen ja lohi.

Lohen esiintymisestä vesistöissä on tuoreempaakin tietoa.

– Voimalan alapuolella Kuuroskosken pohjapadolta löysimme sähkökalastuksissa vanhempia lohenpoikasia. Ei ole varmuutta, olivatko ne vaeltaneet Tornionjoesta vai oliko joku lohi kutenut Tengeliönjokeen.

Vähä sanoo myös uskovansa tuoreempia kalajuttuja, joiden mukaan joku on saanut lohia Tengeliönjoen alajuoksulla.

Haapakosken voimalasta on jäljellä enää pato. Sen viereisessä uomassa on vuonna 1987 rakennettu Portimokosken

voimalaitos, jossa ei ole kalatietä, mutta haave siitä elää edelleen paikkakunnalla. Lapin ELY-keskuksen ylitarkastaja **Jarmo Huhtala** tietää, että Ylitornion ja Pellon kunnat aikovat kilpailuttaa Portimokosken kalatien suunnittelun.

Vesivoimayhtiöt ovat olleet kitsaita päästämään vettä turbiinien ohi, mutta Tengeliönjoella sekään ei olisi suuri ongelma. Portimokosken vieressä olevan Haapakosken voimalan vanhaan uomaan johdetaan nytkin vettä puolesta kuutiosta kahteen. Uoma pitäisi vain porrastaa matalilla kahdeksantoista senttimetrin askelmilla niin, että taimenen lisäksi myös siika pääsee kapuamaan ylös.

”Sopusointuinen onnen tunne”

Ohitamme Kaareneskosken voimalaitoksen. Jouko Sirkkala antaa punatiiliselle rakennukselle pahaa silmää. Pieni, 1950-luvulla rakennettu 3,5 megawatin voimala patoaa luonnonkauniin kosken, joka yhdistää Vietosen ja Miekojärven. Putouskorkeutta koskessa on kuusitoista metriä. Historiankirjat kertovat, että koski oli suosittu juhannuksen viettopaikka, ja sen keväinen jyly kantautui Sirkkakosken kylään asti, vaikka matkaa sinne on neljä kilometriä.

– Kaarenes oli Länsi-Lapin ylivoimaisesti hienoin koski, Sirkkala toteaa.

Eräkirjailija **Ludwig Munsterhjelm**in kuvaus vuodelta 1906 tukee Sirkkalan näkemystä. Munsterhjelm kirjoitti Kaareneskoskesta novellissaan ”Harjus on mielikalani”. Kaareneskoski sai kunnian olla paikka, jossa hän nappasi elämänsä ensimmäisen perhoharjuksen.

”Koski lauloi kuohuvaa lauluun, erämetssä nousi vihreänä ja vakaana. Miekojärven laaja pinta oli peilityni. Kaakkurien villi erämaahuuto kaikui järven seliltä. Kaikki tämä yhdistyi kauniiksi, sopusointuiseksi onnen tunteeksi, joka piirtyi muistiini ja jätti ikuisesti pysyvän vaikutelman. Siitä hetkestä lähtien on harjus ollut mielikalani.”

Ludwigin veli, perhostuksen suomalainen uranuurtaja ja metsänhoitaja **Carl Munsterhjelm** haavitti koskesta enemmänkin kalaa – taimenia ja harjuksia – olipa oli mukana muutama yli puolitoistakiloinen jättikin. Reissun suurin harri painoi 1,8 kiloa.

Perimätieto kertoo, että koskessa asui myös rautu eli nieria. Tutkija Ville Vähä ei sitä usko, vaikka ei suoralta kädeltä tohdi asiaa kieltääkään.

– Kuulostaa tosi oudolta. Rautu on sopeutunut äärimmäisiin oloihin, mutta se

on huono kilpailija. Se häviää esimerkiksi siialle. Kaikki on tietenkin mahdollista, mutta se olisi kyllä maailman ensimmäinen tämän kaltainen esiintymä, Vähä sanoo.

Tengeliönjoki on yksi niistä kymmenistä tai sadoista suomalaisista vesistöistä, joissa kauneimmat kalatarinat alkavat sanoilla ”ennen täältä sai...” Onneksi aallonpohja on ohitettu, ja vesistön tila paranee pitkäjänteisen työn ansiosta.

Ympäristömuutosten vuoksi melkein kadonnut Miekojärven kuha on elpynyt. Tutkimusten mukaan 88 prosenttia on Miekojärven omaa kantaa ja loput istutuskalaa.

Kuhan paluun osoittaa myös illan saalis ja Jouko Sirkkalan autuaat kasvot. Kalapalju on täyttynyt tasaista vauhtia kilon kahta puolta olevista kuhista.

Lisäksi hän on papittanut parikiloisen hauen sekä ahvenia, joita ei huimaa hyökätä lähes itsensä kokoisen vaapun kimppuun.

Lännellä siintävän Luomalankeron takana Metsähallitus luo saivovetisistä, erämaisesta Koutusjärvestä suurtaimenkohdetta vapakalastajien iloksi.

ELY-keskus on käyttänyt runsaasti aikaa ja vaivaa perattujen jokien ennallistamisiin. Ylitarkastaja Jarmo Huhtalan mukaan kaikki alkaa olla valmista villin taimenen paluuseen. Nytkin taimenta on joissa, mutta se on suurelta osin istutuskalaa.

Kalatutkija Ville Vähän mukaan ennallistamiset ovat hyvä alku, mutta taimenen paluu vaatii kokonaisvaltaisempaa suunnitelmaa. Ravinnekuormat on saatava kuriin, ja alkuvaiheessa myös kalastus.

Kalatiet puuttuvat vielä

Vähän mukaan taimen voidaan palauttaa kolmella tavalla. Ensimmäisessä vaihtoehdossa mahdollistetaan järvivaelteisen kalan vapaa vaeltaminen järvien välillä. Se edellyttäisi toimenpiteitä Kaareneskosken ja Jolmankosken voimaloissa.

Toinen vaihtoehto olisi avata Tengeliönjoen alin voimala eli Portimokoski vaelluskaloille. Kolmannessa vaihtoehdossa koko reitistö olisi esteistä vapaa.

Maailmalla on tehty toimivia kalateitä ikiajat. Yhdysvalloissa jo yli tuhat voimalaa on kokonaan purettu. Niiden joukossa on myös suuria vanhoja voimaloita, joita ei kannattanut enää korjata. Olisiko Suomessakin jo kalateiden aika? Olisiko patojen purku realismia täälläkin?

Jouko Sirkkalan mukaan on.

–Mie haluan nähdä, kun nuo puretaan, hän sanoo ja tarkoittaa Kaareneskosken ja Jolmankosken voimaloita.

Sirkkala moittii, että pieninä voimaloina ne tuottavat vähän hyötyä, mutta haitat ovat mittavat. Paikallistasolla voimaloista on melkein pelkästään haittaa. Ne eivät työllistä, vedenkorkeus vaihtelee, humus ja ravinteet kuormittavat järviä ja kalat kärsivät.

Sirkkala sanoo, että vesilakia tulee muuttaa ja kalatiet rakentaa. Hän kertoo, että moni lappilainen kansanedustaja ja ministeriön virkamies on näyttänyt lain avaamiselle vihreää valoa.

– Voimat ilman kalatietä ovat häpeä. Ei näin voi tehdä. Me tukimme vesivoiman takia elämän mahdollisuudet, kalastaja pauhaa ja kuulostaa yhtäkkiä tulisieluiselta ympäristöaktivistilta.

– Jos emme osaa korjata virheitämme, kuinka voimme sanoa, että olemme oppinut yhteiskunta. Jos emme korjaa virheitämme, olemme korruptoitunut, kivikautinen paikka.

Sirkkala ymmärtää kyllä sodan jälkeisen puutteen ja ratkaisut. Tarvittiin sähköä, rahaa ja työtä.

"Sodat on sodittu, ja nyt pitää korjata maa siihen asentoon kuin se oli. Pitää ottaa seuraava askel."

Sitä miehen taas on hankala ymmärtää, miksi Suomessa luonnon tuhoaminen on aina investointi, mutta korjaaminen on kulu. Eikö metsäojien tukkimista ja patojen purkua voisi nähdä investointina, joka tuo työtä ja hyvinvointia aivan samaan tapaan kuin silloin, kun työhön alettiin? Sirkkalan ajatus on, että luonnon hyvinvointi on ihmisen hyvinvointia. Terveet kalakannat luovat matkailutuloa ja puhdasta ruokaa.

Jouko Sirkkala haavittaa kuhia, niitä on kai jo kaksikymmentä. Hän laskee takilaa, säättää siimoja, kelaa ja julistaa. Hän piipahtaa maailman kriiseissä, ottaa kantaa ilmastonmuutokseen ja pyöräyttää ajatuksensa taas tänne, Miekojärvelle, missä aurinko jo pudottaa vaarojen taakse ja vaarojen tummat siluetit pistävät järvestä iltataivaalle. On pirullisen kaunista.

"Oi Sie Miekojärvi lompoloitten äiti, kiviöitten kuningatar, vaikka mie Sinua rantheet ruvella killaan, en mie Sinua ossaa kylliksi kehua", lausui Lanko-Pekka, ja täällä kyllä ymmärtää miksi.

Tengeliönjoen vesistön valtavesi näyttää hetken siltä erämaiselta erästäjän paratiisilta, johon Jonas Hansson ja Ludwig Munsterhjelm kerran ihailien soutivat.

Ehkä se vielä kerran palaa entiseen loistoonsa.

Kalalle Tengeliön vesille

Metsähallituksen Eräluvut.fi-palvelu myy kalastuslupia Miekojärvelle. Miekojärven molemmissa päissä on kalasatamat, joista voi lähteä vesille isollakin veneellä. Järvellä on laavuja ja tulistelupaikkoja.

Miekojärvestä saa ahventa, haukea, kuhaa, taimenta, madetta, muikkua, siikaa, särkikaloja ja säynettä.

Myös **Iso-Vietoselle, Raanujärvelle ja Tengeliönjoelle** voi ostaa lupia muun muassa kuhan ja taimen kalastukseen. Tengeliönjoen yhteislupa-alueen suosituimpia jokikalastuskohteita ovat Juopakoski ja Pessakoski.

Lohijärvestä ja Portimojärvestä on hyvä hauki-, ahven- ja lahnakanta.

Kalastusluvut

 Carl Heyerdahl

Ennen kalastusta maksetaan kalastonhoitomaksu. Jo sillä kalastaa yhdellä vavalla suuressa osassa maata järvillä, lammilla tai merialueilla. Muuhun kalastukseen tarvitet lisäksi vesialueen omistajan luvan, jonka valtion vesille saat Metsähallitukselta.

KALASTONHOITOMAKSU

— HUOM! —
Pakollinen maksu

Veroluonteisen kalastonhoitomaksun maksavat kaikki 18–64-vuotiaat kalastajat, jotka kalastavat muuten kuin onkimalla tai pilkkimällä. Kalastonhoitomaksun lisäksi tarvitet vesialueen omistajan luvan pyydyskalastukseen, usealla vavalla kalastukseen ja yhden vavan kalastukseen virtavesissä tai rajoitetuissa erikoiskohteissa. Rajoitetut kohteet näkyvät Kalastusrajoitus.fi-palvelussa.

Hinnat 2019

- Kalenterivuosi 45 €
- Viikko (7 vrk) 15 €
- Vuorokausi 6 €

Hanki näin!

- Verkkokauppa: Eräluvut.fi
- Palvelunumero 020 69 2424 arkisin klo 9–16
- Palvelupiste: R-kioskit ja lähes kaikki Metsähallituksen luontokeskukset.

PILKKI JA ONKI

Pilkkiminen, onkiminen ja silakkalitkalla kalastus ovat Suomessa maksuttomia yleiskalastusoikeuksia samaan tapaan kuin sienestys ja marjastus, jotka ovat jokamiehenoikeuksia. Maksuton oikeus koskee kalastusta yhdellä vavalla.

ELY-keskukset voivat kieltää onkimisen ja pilkkimisen joillain erityisalueilla. Myös vaelluskalavesistöjen koski- ja virtapaikoissa onkiminen ja pilkkiminen on kiellettyä. Katso pilkki- ja onkirajoitukset Kalastusrajoitus.fi-palvelusta!

METSÄHALLITUKSEN LUVAT VALTION VESILLE

Kuntalaisten luvat Ylä-Lapissa

Nämä luvat koskevat Enontekiöllä, Inarissa tai Utsjoella pysyvästi asuvia kalastajia.

JOKILUPA

Enontekiöllä, Inarissa ja Utsjoella on kuntalaisilla omat kalastuslupansa. Uusi jokilupa vapakalastukseen on edullinen kausilupa aikuisille ja ilmainen alaikäisille. Se tarvitaan kartassa (14–15) näkyville taimenen tai lohien nousualueille.

MAKSUTON LUPA

Muille valtion vesialueille Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntalaiset voivat hankkia maksuttoman kalastusluvan, jolla saa vapakalastaa ja pyydyskalastaa oman kunnan alueella.

Lisätietoja Tuikin sivuilla 14–17 ja osoitteessa Eräluvut.fi

Muut kalastusluvut

Nämä luvat koskevat kalastusta muualla kuin Ylä-Lapissa tai Ylä-Lapissa kalastavia ulkopaikkakuntalaisia.

PYYDYSLUVAT

Metsähallituksen pyydyslupa-alueet voivat olla järvi-, kunta-, kalatalousalue- tai vesistöaluekohtaisia. Pyydysluvalla saa kalastaa verkoilla, katiskoilla, syöttikoukulla, rysällä, pitkälläsiimalla, atraimella (tuulastus), harppuunalla tai jousella valtion vesillä. Pyydyslupa on tarkoitettu vapaa-ajan kalastukseen. Kaupallisen kalastuksen luvat myönnetään erikseen. Pyydysluvut ovat pyynti- tai venekunta-kohtaisia. Ne ovat voimassa kalenterivuoden.

Hanki näin!

- Palvelunumero 020 69 2424 arkisin 9–16
- Metsähallituksen asiakaspalvelupisteet
- Erilliset paikalliset luvanmyyntipaikat

Lisätietoja: Eräluvut.fi

VAPALUVAT

Kohdekohtaiset vapaluvat voivat olla vuorokauden, viikon, koko kauden tai kolmen, kuuden ja 12 tunnin lupia. Lupien hinnat vaihtelevat alueittain. Hinnat löydät osoitteesta Eräluvut.fi ja yleensä kunkin alueen infotaulusta.

ALENNETTUJA HINTOJA

- **Alle 18-vuotias:** lupa yleensä puoleen hintaan.
- **Alle 15-vuotias:** voi kalastaa samaan seurueeseen kuuluvan aikuisen luvalla samaan saaliskiintiön tai ilmaiseksi tietyillä vapa-alueilla.
- **Perhelupa:** hinta kaksinkertainen, saaliskiintiö kaksinkertainen.
- **Seuruelupa:** hinta -10 %, henkilömäärä vähintään 10.

Lisäksi kolmessa pohjoisimmassa kunnassa pysyvästi asuvat voivat hankkia lupia alennettuun hintaan tai maksuttomasti (katso yllä!). Vapa-alueiden lupaehdot, rajoitukset ja aluekuvaukset netistä Eräluvut.fi.

Hanki näin!

Mobiililupa Käytössä useimmilla kohteilla.

› Aikuisten lupanumerot:	› Alle 18-vuotiaiden lupanumerot:
0600 55 1639 – 3 h	0600 55 1642 – 3 h
0600 55 1640 – 1 vrk	0600 55 1643 – 1 vrk
0600 55 1641 – viikko	0600 55 1644 – viikko

Kännykkäluvan saa useimpiin vapa-alueisiin. Puhelun aikana näppäillään alueen nelinumeroisen tunnus, viikkoluvassa myös aloituspäivä. Tarkista, minkä pituiset luvat eri alueilla ovat käytössä. Tiedot löytyvät osoitteesta Eräluvut.fi tai alueen infotaulusta.

Palvelunumero 020 69 2424 (arkisin kello 9–16)

Eräluvut.fi-verkkokauppa

Toimipisteistä

Kalastusluvan voi ostaa useista Metsähallituksen asiakaspalvelupisteistä ja alueen yrityksistä. Myyjät näkyvät sivustolla Eräluvut.fi.

VAPALUVAT VETOUISTELUUN

Vetouistelu on tavallisin kalastuslaji, jossa käytetään useampaa kuin yhtä vapaa. Koska kalastonhoitomaksulla saa kalastaa vain yhdellä vavalla, vetouistelija tarvitsee kalastonhoitomaksun lisäksi vesialueen omistajan kalastusluvan.

Valtion vesillä vetouisteluun sopivat parhaiten laajat vapa-alueet: **3410 Itä-Lappi, 2410 Länsi-Lappi, 5411 Pohjanmaa ja Kainuu, 7413 Etelä-Suomi** sekä **7412 Merialueet**.

Lisätietoja: Eräluvut.fi

Guolástanlobit

Ovdal guolásteami ferte máksit guoleváriid-dikšunmávssu. Dainna sáhtttá juo guolástit ovttá stákkuin stuorra oasis riikka jávrriin, jávrrážiin dahje mearraguovlluin. Eará guolástussii dárbbasat dan lassin čáhceviidodaga oamasteaddji lobi, man stáhta čáziide oaččot Meahciráđđehusas.

GUOLLEVÁRIIDDIKŠUNMÁKSU

— **FUOM!** —
Bákkolaš máksu

Vearrolundosaš guolleváriiddikšunmávssu máksit buohkat 18–64-jahkásaš guolásteaddjit, geat guolástit eará dábiin go oaggumin dahje rudneoaggumiin. Guolleváriiddikšunmávssu lassin dárbbasat čáhceviidodaga oamasteaddji lobi bivdusguolásteapmái, guolásteapmái mánggáin stákkuin ja ovttá stákkuin guolásteapmái rávdnječáziin dahje ráddjejuvvon spesiálačuozáhagain. Ráddjejuvvon čuozáhagat oidnojit Kalastusrajoitus.fi-bálvalusas.

Hattiit 2019

- Kaleandarjahki 45 €
- Vahkku (7 vrk) 15 €
- Jándor 6 €

Ná sáhtát háhkat lobi!

Neahttagávpi: Eräluvut.fi

Bálvalannummir 020 69 2424 árgabeivviin diibmu 9–16

Bálvalusčuokkis: R-kioskkat ja measta buot Meahciráđđehusa luondduguovddážat.

BILKA JA STÁGGU

Bilken, oaggun ja sallitvuoggaráidduin guolásteapmi leat Suomas nuvttá oppalašguolástanvuoigatvuođat seamma láhkai go guobbariid ja murjjiid čoaggin, mat leat juohkeolbmuvuoigatvuođat. Nuvttá vuoigatvuohta guoská guolásteami ovttain stákkuin.

EBI-guovddážat sáhttet gielidit oagguma ja rudneoagguma juoga spesiálačuozáhagain. Maiddái vadjolanguollečázadagaid guoikkain ja rávdnesajiin oaggun ja bilken lea gilddojuvvon.

Geahča bilken- ja oaggunráddjehusaid Kalastusrajoitus.fi-bálvalusas!

MEHCIRÁÐÐEHUSA LOBIT STÁHTA ČÁZIIDE

Gieldda olbmuid lobit Davvi-Sámis

Dát lobit gusket Eanodagas, Anáris dahje Ohcejogas bissovaččat ássi guolásteaddjiid.

JOHKALOHPI

Eanodagas, Anáris ja Ohcejogas leat gieldalaččain iežas guolástanlobit. Ođđa johkalohpi stággoguoalásteapmái lea govttolaš áigodatlohpi ollesolbmuid ja nuvttá vuolleahkásaččaide. Dat dárbbasuvvo dápmoha dahje luosa goargjinguovlluide mat oidnojit kárttas (14–15).

NUVTTÁ LOHPI

Earáide stáhta čáhceviidodagaide Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gieldalaččat sáhttet oastit nuvttá guolástanlobi mainna sáhtta guolástit stákkuin ja bivdosiin iežas gieldda guovlluin.

Lassedieđut siidduin Tuikki siidduin 14–17 ja čujuhusas Eräluvat.fi

Eará guolástanlobit

Dát lobit gusket guolásteami eará sajis go Davvi-Sámis dahje Davvi-Sámis guolásteaddji turisttaid.

BIVDDUSLOBIT

Meahciráđđehusa bivdduslohpeguovllut sáhttet leat dihto jávrái, gildii, guolledoalloguvlui dahje čázádatviidodahkii. Bivdduslobiin oažžu guolástit stáhta čáziin firpmiin, guollehehkiin, seakteánkoriin, merddiin, váđuin, hársigiin (duhasteapmi), skohtaliin dahje juovssain.

Bivdduslohpi lea oaivilduvvon astoáiggi guolásteapmái. Gávpeguolásteami lobit addojuvvojit sierra. Bivdduslobit leat bivddus- ja fanasguovdásaččat. Dat leat fámus kaleanddarjagi.

Ná sáhtát háhkat lobi!

- Bálvalannummir 020 69 2424 árgabeivviin diibmu 9–16
- Meahciráđđehusa áššehasbálvalanbáikkít
- Sierra báikkálaš lohpevuovdinbáikkít

Lassedieđut: Eräluvat.fi

STÁGGOLOBIT

Čuožáhatguovdásaš stággolobit sáhttet leat jándora, vahkku, oppa áigodaga dahje golmma, guđa ja 12 diimmu lobit. Lobiid hattit molsašuvvet guvlolaččat. Gávnnat hattiid čujuhusas Eräluvat.fi ja dábálaččat juohkehaš guovllu infotávvalis.

VUOLIDUVVON HATTIT

- Vuollel 18-jahkásaš: lohpi dábálaččat bealle haddái.
- Vuollel 15-jahkásaš: sáhtta guolástit seamma gázzái gullevaš ollesolbmo lobiin seamma sálašdihtomearrái dahje nuvttá dihto stággoviidodagain.
- Bearašlohpi: guovttegeardásaš haddi, guovttegeardásaš sálašdihtomearri.
- Joavkolohpi: haddi –10 %, persovdnamearri unnimustá 10.

Dan lassin golmma davimus gielddas bissovaččat ássi olbmot sáhttet háhkat lobiid vuoliduvvon haddái dahje nuvttá (geahča badjelis!). Stággoviidodagaid lohpeeavttut, ráddjehusat ja guovlogovvadásat nehtas Eräluvat.fi

Ná sáhtát háhkat lobi!

Mobiilalohpi Geavahusas eanaš čuožáhagain.

› Ollesolbmuid lohpenummirat: 0600 55 1639 – 3 diimmu 0600 55 1640 – 1 jándora 0600 55 1641 – vahkku	› Vuollel 18-jahkásaččaidd lohpenummirat: 0600 55 1642 – 3 diimmu 0600 55 1643 – 1 jándora 0600 55 1644 – vahkku

Mobiilalobi oažžu eanaš stággoviidodagaide. Háladeami áigge čállojuvvo guovllu njealji nummira dovddaldat, vahkkolobis maiddái álggahanbeaivi. Dárkkis man guhkkosaš lobit eará guovlluin leat geavahusas. Dieđut gávdnojit nehtas Eräluvat.fi dahje guovllu infotávvalis.

- Bálvalannummir 020 69 2424 árgabeivviin diibmu 9–16
- Neahttagávpi: Eräluvat.fi
- Doaibmabáikkiin

Guolástanlobi sáhtta oastit mánggáin Meahciráđđehusa áššehasbálvalanbáikkiin ja guovllu fitnodagain. Vuovdit gávdnojit siiddu Eräluvat.fi

STÁGGOLOBIT FANASOAGGUMII

Fanasoaggun lea dábálamos guolástanšládja, mas geavahuvo eanet go ovttá stákku. Dasgo guolástandikšunmávssuin oažžu guolástit dušše beare ovttá stákkuin, fanasbivdu dárbbasa guolástandikšunmávssu lassin čázádatviidodaga oamasteaddji guolástanlobi.

Stáhta čáziin fanasoaggumii heivejit buoremusat viiddis stággoguvllut: **3410 Nuorta-Lappi, 2410 Oarje-Lappi, 5411 Pohjanmaa ja Kainuu, 7413 Mátta-Suopma ja 7412 Mearraguovllut.**

Lassedieđut: Eräluvat.fi

Kuálástemloveh

Ovdil kuálástem máksoo kyelivaljetipšommáksu. Toin puáhtá jo kuálástiđ ovttáin stággoin stuorâ uásist riijkâ jaavrijn, lááduin tâi merâkuávluin. Eres kuálástmân tarbâšah lasseen čäcikuávlu omâsteijee love, mon finnee Meccihaldättâsâst staatâ čassijđ.

KYELIVALJETIPŠOMMÁKSU

— HUÁM! —
Páguláš máksu

Viäruándusii kyelivaljetipšommáávsu máksih puoh 18-64-ihásiih kyelipivdeeh, kiäh kuálásteh mudoi ko uággumáin tâi tälvivuoggáin. Kyelivaljetipšommáávsu lasseen tun tarbâšah čäcikuávlu omâsteijee love pividuskuálástmân, kuálástmân mangáin stággoin já kuálástmân kolgee čäásist ovttáin stággoin tâi räijejum eromâš čuosáttuváin. Räijejum čuosáttuvah uáinojeh Kalastusrajoitus.fi-palvâlusâst.

Hadeh 2019

Kalenderihe	45 €
Okko (7 ppd)	15 €
Pirrâmpeivi	6 €

Skappuu návt!

Nettikävppi: Eräluvat.fi

Palvâlemnummeer 020 69 2424 argâpeeivij tme 9–16

Palvâlemsaje: R-kioskeh já masa puoh Meccihaldättâs luándukuávdááh.

TÄLVIVUOGGÂ JÁ VUOGGÂ

Tälvivuogah, uággum já siilaklitkain kuálástem láá Suomâst mávsuttes almoskuálástemvuoigâdvođah siämmáánáál ko kuobbârij já muorjij čuággim, moh láá jyehiulmuuvuoigâdvođah. Mávsuttes vuoigâdvođatâ kuáská kuálástem ovttáin stággoin.

IJP-kuávdááh pyehtih kieldiđ uággum já tälvivuoggáin kuálástem motomijn eromâš kuávluin. Uággum já tälvivuoggáin kuálástem lii kieldum meiddei kuárñookyeličácáduvâi kuoškâ- já vir-desoojjjn.

Keejâ tälvivuoggâ- já uággumrajiittâsâid Kalastusrajoitus.fi-palvâlusâst!

MECCIHALDÄTTÄS LOVEH STAATÄ ČASSIJĐ

Kieldâssei loveh Tave-Laapist

Taah loveh kyeskih Iänuduvvâst, Anarist tâi Ucjuuvvâst fastâ ässee kuálásteijeid.

JUHÂLOPE

Iänuduvvâst, Anarist já Ucjuuvvâst láá jieijâs kuálástemloveh kieldâsseid. Uđđâ juhâlope stággupiivdon lii pajelope rävisulmuid já nuuvtá vyeliahasáid mon finnee kuáhtulâš haadan. Tot tarbâšuvoo káártást (14–15) uáinojeijee kuávžur tâi luosâ kuárñumkuávluid.

MÁVSUTTES LOPE

Iänuduv, Aanaar já Ucjuuvvâ kieldâsseeh pyehtih skappuđ eres staatâ čassijđ mávsuttes kuálástemlove, moin uážžu pivedeđ kyele stággoin já pividusijn jieijâs kieldâ kuávlust.

Lasetiäđuh Tuikki sijjđoin 14–17 já čujottâsâst Eräluvat.fi

Kue'llšee'llemlää'v

Ou'ddel kue'llšeellmööžž fe'rttai mä'hssed kue'llhåiddam-mähss. Töin vuäitt ju'n šee'lled kue'l ööutin stääggain šuurmös pie'kkest jännam jääu'rin, jääurain le'be miärrvuu'din. Jee'res kue'llšeellmöö'šše taarbšak lââ'ssen čää'ccvuu'd vuä'msteei lää'v, koon valdia čaa'zzid vuäžžak Meä'cchalltööžžast.

George Sultan

KUE'LLHÅIDDAM-MÄHSS

— HO'HSSE! —
Pääkkvuälaz mähss

Piidnallšee'm kue'llhåiddam-mäaus mä'hsse puk 18–64-ekksa kue'llišii'lli, kook šee'le kue'l muuđoi gu vuäggee'l le'be ka'lddjest vuäggee'l. Kue'llhåiddam-mäaus lââ'ssen taarbšak čää'ccvuu'd vuä'msteei lää'v šee'llemneävvue'llšeellmöö'šše, määnggain stääggain kue'llšeellmöö'šše da ööut stäägg kue'llšeellmöö'šše ve'rdđčaa'zzin le'be räätum spesiaalpaai'kin. Räätum päai'k kuästtje Kalastusrajoitus.fi-kääzkkööžžast.

Hää'dd 2019

Kalenteree'kk	45 €
Neä'ttel (7 suutk)	15 €
Sutkk	6 €

Ha'ŋkked nääit!

Ne'ttkaup: Eräluvat.fi

Kääzkkösnâamar 020 69 2424 arggpeeivi čiâss 9–16

Kääzkköspäai'k: R-kiöšk da âlddsin puk Meä'cchalltööžž luâttkööškööžž.

VÄÄĐĐ DA VUÖGG

Ka'lddjest vuäggmös, vuäggmös da silakklitkain kue'llšeellmös liä Lää'ddjännmest määu'ste'mes takaikue'llšee'llemvuöiggâd-vuöđ seämmanalla gu kuöbbri noormös da mue'rji uussmös, kook liä juö'kkka vuöiggâdvuöđ. Määu'ste'mes vuöiggâdvuöđ kuäskk kue'llšeellmööžž ööutin stääggain.

JTP-kööškööžž vueitte kie'ldded vuäggmööžž da ka'lddjest vuäggmööžž mäin-ne spesiaalvuu'din. Še joo'ttikue'llčä'ccööž-zi kuöškk- da ve'rdđpaai'kin vuäggmös da ka'lddjest vuäggmös lij kiölddum.

Ųiöčč vääđđ- da vuöggrää'jtummuž Kalastusrajoitus.fi-kääzkkööžžast!

MEÄ'CCHALLTÖÖŽŽ LÄÄ'V VALDIA ČAA'ZZID

Kä'ddaassji lää'v Pää'jj-Lappi beä'Inn

Täk lää'v kue'sške Jeänöggâst, Aanrest le'be Uccjooggâst pööššinala jälsteei kue'llišii'll'jid.

JOKKLÄÄ'PP

Jeänöggâst, Aanrest da Uccjooggâst liä kä'ddaassjin jiiijâs kue'llšee'llemlää'v. Öđđ jokklää'pp stäggkue'llšeellmöö'šše lij vuökkös päâ'jjlää'pp vuörâsoummuid da däära vue'lläksaid. Töt taarbšet kaartâst (14–15) kuästtjemnalla kuuž le'be luöžž kaggööttämvue'did.

MÄÄU'STE'MES LÄÄ'PP

Jee'res valdia čää'ccvuu'did Jeänögg, Aanar da Uccjoogg kä'ddaazzi vueitte ha'ŋkkeed määu'ste'mes kue'llšee'llemlää'v, koin vuäžž stäggkue'llšee'lled da šee'llemneävvue'llšee'lled jiiijâs kää'dd vuu'dest.

Lää'ssteäđ seeidain Tuikki seeidain 14–17 da addrööžžast Eräluvat.fi

Buori eamiálbmogiid gielaide jagi 2019!

Pyeri algâalmugij kielâi ihe 2019!

Šiõgg alggmeeri kiõl ee'jj 2019!

Hyvää alkuperäiskansojen kielten vuotta 2019!

2019 | INTERNATIONAL YEAR OF
Indigenous Languages

METSÄHALLITUS
MEAHČIRÁÐDEHUS

KESTÄVÄÄTEKOA

160
METSÄHALLITUS